

Xəlil İSMAYILOV
Əməkdar mədəniyyət işçisi
tarix elmləri doktoru,
professor

M.F.AXUNDOV ADINA MİLLİ KİTABXANANIN FONDUNUN FORMALAŞMASININ MÜASİR VƏZİYYƏTİ

***Açar sözlər:** Milli kitabxana, kitabxana işi, kitabxana fondu, komplektləşdirmə, elektron kataloq, elektron sənəd.*

***Ключевые слова:** Национальная библиотека, библиотечное дело, фонд библиотеки, комплектизация, электронный каталог, электронные документы.*

***Keywords:** National library, library work, library foundation, complectisation, electronic catalogue, electronic document*

Tarixi-mədəni, ədəbi-bədii və elmi fəlsəfi irsin toplanıb saxlanılmasında, nəsildən-nəslə çatdırılmasında və cəmiyyətin intellektual, mənəvi potensialının inkişafında əvəzsiz rol oynayan kitabxanaların fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi bu sahədə əsaslı islahatların aparılmasını, informasiya daşıyıcıları ilə zənginləşdirilməsini, dünyanın qabaqcıl kitabxana - informasiya müəssisələrinin təcrübəsindən istifadə edilməsini, elektron məlumat banklarının yaradılmasını, kitabxanaların maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsini zəruri edir və bütün bunlar mədəniyyət sahəsində dövlət siyasətinin əsas prioritetlərindəndir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2008-ci il 6 oktyabr tarixli 3072 nömrəli sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasında Kitabxana-informasiya sahəsinin 2008-2013-cü” illərdə inkişafı üzrə Dövlət Proqramı (1.7) müstəqillik illərində qəbul edilmiş ən mühüm qərarlarından hesab olunur.

Son illərdə kitabxana işinin yaxşılaşdırılması ilə bağlı bir sıra qərarlarda qəbul olunmuşdur ki, həmin qərarların başlıca məqsədi kitabxana işinin ümumiyyətlə yenidən qurulması, kitabxana fondlarının yeni ədəbiyyatlarla zənginləşdirilməsi, xüsusilə “Dünya ədəbiyyatının görkəmli nümayəndələrinin əsərlərinin Azərbaycan dilində nəşr edilməsi”, (24 avqust 2007) “Azərbaycanda Kitabxanaların fəaliyyətinin yaxşılaşdırılması”, (20 aprel 2007), “Azərbaycan dilində latın qrafikası ilə kütləvi nəşrlərin həyata keçirilməsi” (12 yanvar 2004) haqqında qərarların Respublikada kitabxana fondlarının yeni ədəbiyyatlarla zənginləşdirilməsi mühüm amillərdən biri kimi nəzərdə tutulur. Bir məsələni qeyd etmək yerinə düşərdi ki, 2009-cu ildən Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsinin “ Kİtabxana fəaliyyəti haqqında

statistik müayinənin nəticələri barədə çap olunmuş statistik bülletəndə olduğu kimi məlum olmuşdur ki, müayinə ilə əhatə olunmuş kütləvi uşaq, gənclər, elmi, elmi-texniki digər ixtisaslaşdırılmış həmçinin müəssisələrin nəzdində olan 8507 kitabxananın 2322-si və ya 27,3 faiz şəhər yerlərində, 6185-i və ya 72,2 faizi kənd yerlərindədir. Tabeçilik baxımından 50,7 faizi Təhsil Nazirliyinin (48,0 faizi ümumitəhsil) 2,7 faizi peşə-ixtisas, orta ixtisas və ali təhsil müəssisələrində), 46,6 faizi Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin (bunlardan 44,8 faizi kütləvi kitabxanalarda, 1,8 faizi musiqi məktəblərində, 2,7 faizi digər müəssisələrin nəzdində fəaliyyət göstərirlər.

Yuxarıda göstərilən statistik məlumatlardan belə məlum olur ki, respublikamızda fəaliyyət göstərən bütün növdən və tipdən olan kitabxanaların ərazi baxımından 4/1-dən çoxu məhz şəhər yerlərində fəaliyyət göstərirlər. Şəhər yerlərində fəaliyyət göstərən bütün kitabxanaların 717-si məhz Bakı şəhərində yerləşir. Belə ki, respublika ərazisində fəaliyyət göstərən bütün kitabxanaların hər on bir kitabxanadan biri Bakı və onun rayonlarının payına düşür.

Ümumiyyətlə götürdükdə, Azərbaycanın bütün kitabxana şəbəkələri və sistemlərinin kitabxanalarının fondunda olan ədəbiyyatın Bakı şəhərində yerləşən kitabxanalarının sayının az olmasına baxmayaraq (8007 müşahidə aparılan respublika kitabxanalarından 717-si Bakı və onun rayonlarının payına düşür) kitabxana fondları üzrə statistik nümunələr göstərir ki, respublika üzrə bütün kitabxana resurslarının təxminən yarısı yəni respublika kitabxanasının fondunda olan çap məhsulunun 110994331 nüsxəsindən 55320062 nüsxəsi məhz Bakı şəhərində yerləşən kitabxanaların fonduna düşür. Yəni çap məhsulunun 49,8 faizi Bakı şəhərində yerləşən kitabxanaların fondunda saxlanılır. Bu rəqəmlər göstərir ki, Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən bütün kitabxanaların fondunda saxlanılan informasiya resurslarının tən yarısı məhz Bakı şəhərinin kitabxanalarının kitabxana resurslarıdır. Əlbəttə, respublikanın bir sıra böyük müəssisələri, nazirlik və idarələrin, ali məktəb, lisey və kolleclərin, respublika əhalisinin 4 milyona yaxını Bakı şəhərində yerləşdiyini və məskunlaşdığını nəzərə alsaq da ərazi baxımından kitabxanaların quruluşu və sistemində nəzərə çarpacaq bir uyğunsuzluq müşahidə olunur. Bütün bunlara baxmayaraq bir həqiqəti demək olar ki, müasir dövrdə Azərbaycanın milli kitab sərvətini toplayan, oxuculara çatdıran milli iftixarımız olan kitab sərvətini qoruyan və nəsildən-nəslə ötürən milli kitabxanamız bütün çap məhsulunu əldə edir.

Son illərdə Respublika Prezidentinin sərəncamına uyğun olaraq nəşr olunan əsərlərin respublika kitabxanalarına verilməsi müasir Azərbaycan cəmiyyətində çap əsərlərindən geniş istifadəyə şərait yaradır, ölkə kitabxanalarının tutduğu mühüm yer mədəniyyətin bu sahədə informasiya tələbatına uyğun olaraq, müasir texnologiyaların tətbiqini zəruri edir.

Respublikamızda kitabxana fəaliyyətinin yaxşılaşdırılması ilə bağlı bir

sıra mühüm tədbirlərdən biri də “Azərbaycanda Kitabxanaların fəaliyyətinin yaxşılaşdırılması haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 20 aprel 2007-ci il tarixli sərəncamıdır. Sərəncamda göstərildiyi kimi kitabxana fəaliyyətinin yaxşılaşdırılmasının ölkəmizin ictimai-mənəvi həyatının daha da canlanmasına təsiri baxımından böyük əhəmiyyətini və Azərbaycanın İnformasiya cəmiyyətinə doğru əhatəli inkişaf perspektivlərini nəzərə alaraq, elmi-mədəni sərvətlərdən hərtərəfli istifadə imkanlarının genişləndirilməsi və eləcə də Azərbaycan kitabxanalarının dünya informasiya məkanına daxil olmasının təmin edilməsi məqsədilə xüsusi qərar qəbul edilməsi mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Sərəncamda kitabxanaların qarşısında duran bir sıra ciddi problemlər, o cümlədən Azərbaycan Milli kitabxanasının modernləşdirilməsi, müasir informasiya texnologiyaları ilə təmin edilməsi və maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi ilə bağlı tədbirlər müəyyənləşdirilmişdir.

Azərbaycan müstəqillik əldə etdikdən sonar M.F.Axundov adına Milli Kitabxana statusunu qazanmış və onun fəaliyyətində çox ciddi və nəzərə çarpan inkişaf meyilləri özünü biruzə vermişdir. Yeri gəlmişkən bir məsələni qeyd etmək lazımdır ki, Milli kitabxana son illərdə öz fəaliyyətini dünya standartlarına uyğun qurmağa cəhd göstərən ən qabaqcıl kitabxana müəssisələrindən biri kimi özünü təqdim etmişdir.

Son illərdə yeni texnoloji problemlərin tətbiqi ilə bağlı qabaqcıl təcrübə qazanmış, Azərbaycanın milli kitabsaxlayıcısı kimi respublikada yeni çıxan bütün çap məhsulunun əldə edilməsində, xüsusilə Respublika Prezidentinin fərmanına uyğun olaraq çap edilən klassik ədəbiyyatımızın bütün nümunələrinin əldə edilməsi və komplektləşdirilməsində xüsusi fəaliyyət göstərmişdir. Hazırda kitabxananın struktur quruluşu dəyişmiş, onun informasiya səviyyəsi xeyli zənginləşmiş, informasiya texnologiyalarından istifadəyə çox böyük əhəmiyyət verilir. Milli kitabxana respublikamızda ən aparıcı elmi-metodik mərkəz kimi fəaliyyət göstərməklə yanaşı respublikamızda dövlət kitabsaxlayıcısı kimi fəaliyyət göstərir, Dövlət Kitab Palatasının fəaliyyətini də özündə birləşdirir, uçot, qeyd bibliografiasının mərkəzidir, məcburi nüsxələrin əldə edilməsini həyata keçirir, kitab səlnamələrinin çap edilməsini yerinə yetirir.

Müstəqillik illərinin başlanğıcında, Respublikamızda yaranmış hərcmərclik dövründə Kitab Palatasının işində yaranmış bir sıra çətinliklər ucbatından kitab səlnamələrinin çap olunmasında yaranmış problemlər, xüsusilə 1986-1991-ci illərdə çap olunmuş, illik kitab səlnamələrinin çap olunması, kitabxanaya yeni direktor təyin olunduqdan sonra öz həllini tapmağa başladı. Görkəmli kitabxanaşünas alim, güclü və çevik təşkilatçı Kərim Tahirov bu vəzifəyə təyin olunduqdan sonra 1986-1991-ci illər də daxil olmaqla ardıcıl olaraq kitab səlnamələri Milli Kitabxana tərəfindən çap olunur.

1986-1991-ci illər üçün materialların hazırlanmasında (AKİİA-nın) Azərbaycan kitabxana işinin inkişafı Assosiasiyası nəşrin çapa hazırlanmasında yaxından iştirak etmişdir. Bu gün fərəhlə qeyd etmək olar ki, son illərdə çapdan çıxan Azərbaycan kitabının illik kitab səlnaməsi ardıcıl olaraq çap olunur.

M.F.Axundov adına Milli Kitabxanada 25 şöbə, 26 bölmə fəaliyyət göstərir. Kitabxanada oxuculara kompleks kitabxana-informasiya xidməti göstərilir, kitabxanalararası abonement, milli və tövsiyə bibliografyası, ölkədaxili depozitar mərkəz funksiyalarını yerinə yetirir. Son illərdə Milli kitabxananın strukturunda olan dəyişikliklərdən biri də kitabxanada xüsusi internet faylının və tədris mərkəzinin istifadəyə verilməsidir. 2003-cü ildən artıq Milli kitabxanada avtomatlaşdırılmış idarəetmə sisteminin tətbiqinə başlanmışdır. Bu sistemin proqram təminatı ABŞ VTLS- kitabxanalar üçün xüsusi avtomatlaşdırılmış proqramlar işləyən təşkilat tərəfindən həyata keçirilmişdir. Sistemə elektron kataloqun tərtibi, elektron kitabxananın yaradılması, oxucuların qeydiyyatı, kitab verilişi, kitabxana fondunun komplektləşdirilməsi, iri kitabxanaların birləşmiş kataloqunun yaradılması bir sözlə bütün kitabxana proseslərinin avtomatlaşdırılması modelləri daxildir.

Milli kitabxananın komplektləşdirilməsindən danışarkən bir cəhəti vurğulamaq lazımdır ki, fondun komplektləşdirilməsində “Kitabxana fondunun formalaşdırılması”, “Xarici ədəbiyyat beynəlxalq kitab mübadiləsi”, “Ölkədaxili kitab mübadiləsi”, “Elektron resursların yaradılması” və kitabxanalararası obonoment üzrə çalışan bütün işçilər bu sahə üzrə əsas işçi heyəti hesab olunur, bütövlükdə fondun komplektləşdirilməsi, yerləşdirilməsi, formalaşdırılmasına tam məsuliyyəti ilə cavabdehirlər.

Kitabxana fondunun komplektləşdirilməsi onun formalaşdırılmasının tərkib hissəsi olmaqla kifayətlənmir həmçinin bütün kitabxana prosesinin təşkilinin əsasıdır, sonrakı bütün proseslər məhz ondan asılıdır. Faktiki olaraq Milli kitabxananın sənəd informasiya fondunun komplektləşdirilməsi prosesini 3 növə ayırmaq olar və nəzəri cəhətdən sənədlərin alınması, yerləşdirilmə, ümumiyyətlə, fondun formalaşdırılmasında bütün bunlar nəzərə alınır. Beləliklə, yeni sənədlərin alınması cari komplektləşmə; əvvəlki illərdə çap olunmuş sənədlərin əldə edilməsi, retrospektiv komplektləşdirmə; sənəd-informasiya fondunun tənzimlənməsi rekonplektləşdirmə. Əlbəttə, göstərilən komplektləşdirmə sahələrinin hər birinin özünəməxsus xarakterik xüsusiyyətləri vardır. Komplektləşmənin növlərinin əlbəttə, hər bir növünün özünəməxsusluğu zəruridir. Lakin bu 3 növün içərisində cari komplektləşdirməyə daha böyük üstünlük verilir və bu fondun formalaşdırılmasında xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Milli kitabxanada sənəd-informasiya fondunun komplektləşdirilməsində əldə olunacaq sənədlərin bir sıra xarakterik xüsusiyyətləri ciddi

şəkildə nəzərə alınır. Bunlardan əsası ilk növbədə oxucu tərkibinin nəzərə alınmasıdır. Doğrudur, Milli kitabxanada komplektləşdirmə ilə yanaşı bütün çap məhsulunun alınması və fonda daxil edilməsi məcburidir. Lakin oxucu marağı, nüsxələrin sayı və s. mühüm cəhətlər nəzərə alınmalıdır.

Müasir qloballaşma prosesində sosial-siyasi, istehsalat, elm, tədris bədii ədəbiyyat mütaliə edən oxucu tərkibi nəzərə alınır.

Milli kitabxanada oxucu tərkibinin öyrənilməsində oxucu formulyarlarından, sorğu vərəqələrindən, kitabxana gündəliklərindən geniş istifadə edilir. Kitabxana fondunun komplektləşdirilməsində Milli kitabxana kimi məcburi nüsxələrin əldə edilməsinə geniş yer verilir. Bundan başqa Milli kitabxana komplektləşmə zamanı kitabxana kollektorundan, abunələr yolu ilə, ayrı-ayrı elmi-tədqiqat institutlarında, ayrı-ayrı müəssisələrdən elektron nəşrləri və digər çap məhsulunu əldə edir. Milli kitabxananın fondunun komplektləşdirilməsi sahəsində ardıcıl tədbirlər həyata keçirilir. Nəticədə fondun dinamik inkişafı nəzərə çarpacaq dərəcədə artmışdır. Qeyd etmək lazımdır ki, 2005-ci ildə kitabxananın fondunda 4.513244 nüsxə çap məhsulatu vardısa, ondan bir il sonar yenə 2006-cı ildə 4.453071 nüsxə olmuşdur. Statistik hesablamalara görə təxminən il ərzində müvəqqəti -uçota götürülən, seçilmiş və istifadəyə yararsız olan 800 mindən çox uçot vahidləri ləğv olunmuşdur. Fondun müntəzəm aparıldığından Milli kitabxananın kitabçaların ilbəl alınması 12-18 min nüsxə artımla müşayət olunur.

2006-cı ilin məlumatına əsasən il ərzində 411 namizədlik və doktorluq dissertasiyaları, 312 adda qəzet, 760 adda jurnal, 628 adda not, xəritə, buklet, prospekt və s. daxil olmuşdur. Fəxrlə demək lazımdır ki, M.F.Axundov adına Milli Kitabxanasının fondunda olan zəngin çap məhsulatından respublikamızın elmi ictimaiyyəti, tələbələr və bütün insanlar geniş şəkildə istifadə edirlər. Kitabxanadan istifadə edən oxucuların sayı günbəgün artır və yeni oxucu qrupları kitabxanaya cəlb edirlər. Müqayisə üçün göstərmək lazımdır ki, 2005-ci ildə oxucuların cəmi sayı 177.154 nəfər olduğu halda 2006-cı ildə onların sayı 204.227 nəfərə çatmışdırsa artıq son illərdə ümumi oxucuların sayı təxminən 250 min nəfəri ötüb keçmişdir.

Statistik rəqəmləri nəzərdən keçirdikdə və analitik təhlillər apardıqda məlum olur ki, müvafiq illər üzrə müqayisədə digər sənədlərdən fərqli olaraq illik kitab verilişi 2005-ci ildə 713.714 nüsxə olduğu halda 765.407 nüsxə olmuşdur. Yenə də son illərin təhlilini apararkən belə bir fikir meydana gəlir ki, respublika kitabxanalarının fondunun komplektləşdirilməsində, Milli kitabxananın fondunun artım tempi daha yüksəkdir.

Əlbəttə, Milli kitabxananın fondunun artım tempinin yüksək olması qanunauyğun hal hesab olunmalıdır. İlk növbədə ona görə ki, son illərdə qəbul olunmuş bir sıra dövlət sənədlərində Milli kitabxananın statusunun artırılması, Milli kitabxana kimi məcburi nüsxələrin alınması xarici ölkələrdən kitabların

və digər sənədlərin əldə edilməsi, istər respublikamızda, istərsə də MDB respublikalarında mübadilə yolu ilə fondun formalaşdırılması imkanları vardır. Nəzərə çarpan cəhətlərdən biri də ondan ibarətdir ki, respublika kitabsaxlayıcısı kimi Milli kitabxana bütün çap məhsulunun hamısını əldə edir. Elə buna görə də istər nəşriyyatlar, istərsə də ayrı-ayrı müəlliflər çap olunmuş əsərlərini milli kitabxanaya təqdim edirlər.

Bütün bunlar kitabxananın fondunun dinamik inkişaf etməsini təmin edir. Son illərdə Milli kitabxananın fondunun artmasına şərait yaradan ikinci bir amil fonda yeni sənədlərin, yəni elektron versiyaların daxil olmasıdır. Təkcə bir faktı qeyd etmək yerinə düşərdi ki, mövcud mənbələrdə 2008-ci ilin yeni məlumatına görə elektron kataloqda olan məlumatlar bazalarında heç bir rəqəm göstərilmədiyi halda, 2006-cı ildə elektron kataloqdakı yazıların (sənədlərin) sayı 5 03,ölkə (diyarşünaslıq) üzrə yazıların sayı 4743 olmuşdur (rəqəmlər və faktlar 2007). Əlbəttə, bu rəqəmlərə sadə rəqəmlər kimi baxmaq olmaz. Belə ki, son illərdə Milli kitabxanada fondun formalaşdırılması ənənəvi komplektləşdirmə ilə yanaşı elektron sənədlərin komplektləşdirilməsi, elektron kataloqunun yaradılması, avtomatlaşdırılmış sistemin yaradılması kitabxananın fəaliyyətində faktiki olaraq yeni bir sistemdir həm də yeni bir prosesdir. Son illərdə bu prosesin həyata keçirilməsi üçün milli kitabxanada bir sıra mühüm tədbirlər həyata keçirilmiş, xüsusi kurslar, məsləhətləşmələr, xarici təcrübənin öyrədilməsi, bir sıra kənar kitabxana mütəxəssislərinin dəvət olunması xüsusi avadanlıqların alınması və quraşdırılması yeni idarəetmə prosesinə təkan vermişdir.

Milli kitabxananın fəaliyyətində yeni ədəbiyyatın komplektləşdirilməsinə böyük üstünlük verilir. Burada respublikanın bütün nəşriyyatları ilə sıx əlaqə yaradılmış bütün çap məhsulunun əldə edilməsi qarşıya məqsəd qoyulur. Eyni zamanda fonda olan mövcud ədəbiyyatların elektron versiyalarının hazırlanması, elektron kataloqun yaradılması da həyata keçirilir. Hətta, XX əsrin 20-ci illərində çap olunmuş və bu gün üçün öz aktuallığını itirməyən sənədlərin elektron versiyalarının hazırlanması həyata keçirilir.

Xüsusilə, klassik yazıçı və şairlərin əsərlərinin elektron versiyalarının hazırlanması və elektron kataloqunda yerləşdirilməsi böyük maraq doğurur. Yeri gəlmişkən göstərmək lazımdır ki, Üzeyir Hacıbəyovun komediyaları, satirik hekayələri, opera və operettaları, felyetonları, səhnəcikləri miniatürləri; Məhəmməd Hədinin lirikası; Cəlil Məmmədquluzadənin dram əsərləri, nəsr əsərləri, felyetonları; Nəriman Nərimanovun dram və komediyaları, nəsr əsərləri, felyetonları; Mirzə Ələkbər Sabirin "Hop-Hopnamə"si və s. bu kimi əsərlərin elektron versiyaları hazırlanmış və xüsusi ([HTTP://WWW anl 07](http://www.anl.az)) saytında yerləşdirilmişdir. M.F.Axundov adına hesabatında belə bir saytın yaradılması klassik yazıçı və şairlərin həm özləri həm də onların əsərləri haqqında mükəmməl fikir yaratmaqla onların əsərlərindən operativ istifadə

edilməsinə imkan yaradır.

Milli kitabxananın komplektləşdirilməsində müasir problemlərə, xüsusilə Qarabağ probleminə, tarixi araşdırmalara, Türklərə və türkçülüyə həsr olunmuş əsərlərin xüsusi sayları hazırlanmış və oxucuların sərəncamına verilmişdir. Bunlardan Vaqif Arzumanlı və Mustafa Nazimin “Tarixin qara səhifələri”; “Deportasiya, soyqırım, qaçqınlıq”. -B.: Qartal 1998. – 299 s. - hitto://WWW anl 07; Mustafa Kamal Atatürk haqqında: Mustafa Kamal Atatürk və türkçülük; Xəlili Xəlyəddin” Azərbaycan xalqını dünyaya yenidən millət kimi təqdim edən 20 Yanvar və s. bu kimi əsərlərin elektron versiyalarının yaradılması olduqca vacib məsələlərdəndir. Demək olar ki, son 5 il ərzində XX əsrin əvvəllərində çap olunmuş kitab, kitabçaların və dövrü mətbuat nümunələrinin aktual problemlərinə həsr olunmuş sənədlərin 500 çox elektron versiyaları hazırlanmış və kitabxananın saytında yerləşdirilmişdir. Bu sənədlər içərisində ayrı-ayrı ədib, yazıçı və şairlərin həmçinin elm adamlarının əsərləri ilə yanaşı müəyyən tarixi problemlərə həsr olunmuş və öz aktuallığı ilə bu günün tələblərinə cavab verən əsərlərin yenidən elektron variantda oxuculara təqdim olunması kitabxananın qarşısında duran başlıca vəzifələrdən olmuşdur.

Milli kitabxananın fəaliyyətində yeni ədəbiyyatın komplektləşdirilməsi ilə yanaşı kitabxananın fondunda saxlanılan xüsusilə XX əsrin əvvəllərində çap olunan dövrü nəşrlərin elektron versiyaları hazırlanmış və oxucuların ixtiyarına verilmişdir. Kitabxananın elektron saytında dövrü nəşrlərin əks olunması oxucular, xüsusilə gənc alimlər və mütəxəssislər tərəfindən marağa səbəb olmuşdur. Xüsusilə, 1915-ci ildən üzü bəri dövrü mətbuatımızın nümunələrini bu gün üçün aktuallıq kəsb edən məqamları tarixi tədqiqatlar üçün olduqca vacibdir və tarixçi tədqiqatçılar üçün xüsusi maraq doğurur.

Son illərdə yüzdən çox dövrü mətbuat və jurnalların adları və onların məzmunu haqqında elektron saytlarda “Açıq söz “ (1915, 1916, 1917, 1918); “Al bayraq” (1918-1915); “Azərbaycan” (əski əlifba ilə) (1918, 1919, 1920); “Azərbaycan” (rus dilində) (1918, 1919, 1920); “Azərbaycan füqarəsi” (1920, 1921); “Azərbaycan füqarəsi “ (kənd füqarəsi) (1920); “ Bürhani - tərəqqi “ (1910, 1911); “ Döğru söz” (1916-1917); “Döğru yol” (1919-1920); “El həyatı” (1918); “Əkinçi” (1875, 1876, 1877, 1918 may, iyun, iyul);”Füqarə sədasi” (1919); “Kəşkül” (1883, 1884, 1885, 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1891); “Yeni irşad” (1911, 1912) və s. bunları yenə sadalamaq olar. Lakin qeyd etməliyik ki, kitabxananın fondunda olan və XIX – XX müxtəlif dövrlərini əhatə edən 70 yaxın qəzet, 20-dən çox jurnalların elektron versiyaları hazırlanmış və kitabxananın saytında yerləşdirilmişdir.

M.F.Axundov adına Milli Kitabxananın fondunun komplektləşdirilməsi müasir tələblərə cavab verən səviyyədə həyata keçirilir, çap məhsulatının elektron versiyaları hazırlanır və elektron kataloqda yerləşdirilir.

ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycan Kitabxanaları XXI əsrin informasiya məkanında Rəqəmlər və faktlar. -B.: Nurlar, 2007. - s.813
2. Воронко К.Л. Организация библиотечных фондов и каталогов. -М.: Книга, 1981. - с.324
3. Azərbaycanda kitabxanaların fəaliyyətinin yaxşılaşdırılması haqqında. Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin Sərəncamı. Bakı şəhəri. -20 aprel 2007.
4. Dünya ədəbiyyatının görkəmli nümayəndələrinin əsərlərinin Azərbaycan dilində nəşr edilməsi haqqında. Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin Sərəncamı. -Bakı, 24 avqust, 2007
5. Azərbaycan dilində latın qrafikası ilə kütləvi nəşrlərin həyata keçirilməsi haqqında. Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin Sərəncamı. -Bakı, 12 yanvar, 2004
6. Azərbaycan Respublikasında Kirtabxana-informasiya sahəsinin 2008-2013-cü illərdə inkişafı üzrə Dövlət proqramı. Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin 2008-ci il 6 oktyabr tarixli 80-72 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmişdir.
7. M.F.Axundov adına Milli kitabxanası – 85. Türkdilli ölkələrin milli kitabxana direktorlarının konfransı və Avrasiya kitabxanalar Asambleyası ” əməkdaşlıq təşkilatının ümumi iclasının iştirakçılarında Respublika Prezidenti İlham Əliyevin müraciəti. Bakı şəhəri 17 noyabr 2008-ci il.
8. ”Kitabxanaların fəaliyyəti haqqında” statistik müayinənin nəticələri barədə. Statistik bülleten Bakı 2008. -85s.
9. M.F.Axundov adına Milli Kitabxananın 2001-2011-ci il hesabatları.
10. M.F.Axundov adına Milli Kitabxananın 2011-ci il yekunları üçün hazırlanmış statistik nümunələr.

X. ИСМАЙЛОВ

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ФОРМИРОВАНИЯ ФОНДА НАЦИОНАЛЬНОЙ БИБЛИОТЕКИ ИМ. М.Ф.АХУНДОВА

Р Е З Ю М Е

В статье речь идет об усовершенствовании деятельности библиотек, проведения капитальных реформ в этой области, об обеспечении информационными носителями, об использовании опыта передовых библиотечно-информационных предприятий, банкировании электронных информации, о необходимости материально-технической базы библиотек. В статье также рассматривается научная деятельность национальной библиотеки им. М.Ф.Ахундова как одного из передовых библиотек мира.

В статье подробно излагается комплектование национальной библиотеки, дается информация о её читательском составе, также освещается подготовка и размещение в электронном каталоге электронных версий печатных изданий.

**CURRENT STATE OF FORMATION OF THE NATIONAL LIBRARY
FOUNDATION NAMED AFTER M.F.AKHUNDOV**

SUMMARY

The article is about the improvement of libraries' activities, carrying out substantial reforms in this field, its enrichment with information carriers, use of experience of the foremost world library-information institutions, creation of electronic information bank and the necessity of strengthening material-technical basis of libraries.

The activity of the National Library named after M.F.Akhundov within the last several years as one of the foremost libraries that is trying to meet the international standards is also treated in the article.

The acquisition of the National Library is comprehensively interpreted and a report about the study of composition of the readers at the National Library is also introduced.

The issues of preparation of electronic versions of printed materials and their placement in electronic catalogues at the National Library are also highlighted in the article.